

Høringsnotat

Forslag til endringer i lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak (foretaksregisterloven) i forbindelse med implementering av direktiv 2012/17/EU om sammenkopling av sentrale registre, handelsregistre og foretaksregistre

Nærings- og fiskeridepartementet

Høringsnotat om forslag til endringer i lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak (foretaksregisterloven) i forbindelse med implementering av direktiv 2012/17/EU om sammenkopling av sentrale registre, handelsregistre og foretaksregistre

1. Innledning

Europaparlamentet og Rådet vedtok den 13. juni 2012 direktiv 2012/17/EU om endringer i Rådets direktiv 89/666/EØF og Europaparlamentets og Rådets direktiv 2005/56/EF og 2009/101/EF om sammenkopling av sentrale registre, handelsregistre og foretaksregistre.

EØS-komiteen vedtok ved beslutning nr. 177/2013 av 4. oktober 2013 å endre EØS-avtalen vedlegg XXII (Selskapsrett), ved å innlemme direktiv 2012/17/EU av 13. juni 2012 om sammenkopling av sentrale registre, handelsregistre og foretaksregistre.

For å implementere direktivet foreslås det endringer i lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak (foretaksregisterloven).

2. Gjeldende rett

Lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak (foretaksregisterloven) § 3-8 første ledd, nummer 1 til 12 regulerer hvilke opplysninger om utenlandske foretak som skal registreres i Foretaksregisteret. Det er samme registreringsregler for alle utenlandske foretak uansett eier/selskapsform. Foretaksregisteret krever opplysninger om både det utenlandske foretaket og den norske avdelingen. Det fremgår av bestemmelsens andre ledd at opplysningene som nevnt i første ledd punktene 2, 3 og 4 kan utelates dersom de fremgår av et utenlandsk register som nevnt i første ledd nr. 5 og som er godkjent av Kongen. Det vil si et offentlig foretaksregister i hovedforetakets hjemland.

Det følger av foretaksregisterloven § 8-1 at ”enhver har rett til å gjøre seg kjent med det som er registrert i foretaksregisteret og få utskrift av dette. Dette gjelder likevel ikke fødselsnummer”. Enhver, både norske og utenlandske, kan med dette få tilgang til opplysninger om både norske og utenlandske foretak som er registrert i Foretaksregisteret. Det vil si at også utenlandske foretaksregistre etter gjeldende rett har tilgang til opplysningene som er registrert i Foretaksregisteret.

Alle registrerte *opplysninger* om foretak er gratis tilgjengelig hos Foretaksregisteret. De aller fleste opplysningene er tilgjengelige gjennom søk på www.brreg.no, mens noen spesielle opplysninger utleveres ved å ta kontakt med Foretaksregisteret skriftlig eller per telefon. Det er gebyr for tilgang til *dokumenter* som er registrert i Foretaksregisteret.

3. Dagens ordning for deling av informasjon mellom utenlandske foretaksregistre

Norge er i dag medlem av European Business Register (EBR). EBR startet opp i 1998 og er et nettverk av nasjonale foretaksregistre. EBR er informasjonsleverandør fra for øyeblikket 28 jurisdiksjoner i Europa. EBR gir enkel tilgang til informasjon om europeiske foretak på nettet rett fra kilden. Det vil si hvert lands offisielle foretaksregister. EBR har kommet på plass gjennom kontakt mellom de deltakende foretaksregistrene.

Funksjonaliteten i EBR er på flere områder sammenfallende med formålet med direktivet. EBR er imidlertid ikke nevnt i direktivet som en mulig løsning for å gjennomføre direktivet. Eventuell gjenbruk og videreutvikling av EBRs funksjonalitet vil bli avgjort i forbindelse med

at Kommisjonen gir gjennomføringsrettsakter knyttet til den tekniske utformingen av registersammenkoplingssystemet.

EU-programmet Connecting Europe Facility (CEF) Digital bør også nevnes i denne sammenhengen. Programmet skal bidra til å sikre og utvikle nødvendige grensekryssende digitale infrastrukturer for å kunne utveksle data innen EØS-området. En europeisk plattform for sammenknytning av foretaksinformasjon er et av tiltakene som ligger i programmet. Per dags dato er Norge observatør med mulighet til å komme med innspill til arbeidet.

4. Om direktiv 2012/17/EU

4.1. Bakgrunn og formål

Foretak ekspanderer i økende omfang utover landegrensene og utnytter de muligheter det indre marked byr på. Som følge av dette er det økende etterspørsel etter foretaksopplysninger i forbindelse med grenseoverskridende virksomhet. Det viser seg imidlertid at offisielle foretaksopplysninger ikke alltid er umiddelbart tilgjengelige på tvers av landegrensene. I henhold til direktivet fungerer de eksisterende frivillige ordningene om deling av foretaksinformasjon ikke tilfredsstillende og medfører at borgerne og foretak i stadig større grad må søke etter foretaksinformasjon i hvert enkelt land.

Formålet med direktivet er å bedre tilgangen til å jourførte og pålitelige foretaksopplysninger. Dette skal bidra til å styrke det indre markedet og skape et konkurransedyktig Europa. Det skal bli færre administrative byrder for næringslivet, og offentlig administrasjon skal styrkes ved å øke samarbeidet mellom de europeiske foretaksregistrene.

Formålet med direktivet er ikke å opprette en sentralisert registerdatabase som lagrer viktige opplysninger om foretak eller å harmonisere de nasjonale systemene for foretaksregistre. Medlemsstatene har heller ikke plikt til å endre sine interne registersystemer.

4.2. Nærmere om registersammenkoplingssystemet

Det skal etableres en felles europeisk plattform (registersammenkoplingssystem) for utveksling av informasjon mellom foretaksregistrene i Europa. Plattformen skal også gjøre det mulig for andre, for eksempel næringsdrivende, å hente ut informasjon om foretak som er registrert i de europeiske foretaksregistrene. Registersammenkoplingssystemet er begrenset til de typene foretak som er omfattet av første selskapsrettsdirektiv. For norske forhold vil det si aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper.

Informasjonen som skal deles gjennom registersammenkoplingssystemet vil i hovedsak være gjennomføring av grenseoverskridende fusjoner og oppdatering av status for foretak som har avdeling registrert i et annet europeisk land. Når et gjelder informasjon om grenseoverskridende fusjoner fremgår det av direktivet at foretaksregistrene i Europa blant annet skal sende beskjed til hverandre elektronisk når gjennomføring av fusjon er registrert, slik at det overdragende foretaket kan slettes.

Direktivet legger til rette for at enhver kan hente informasjon om aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper som er registrert i et europeisk foretaksregister. Direktiv 2009/101/EF artikkel 2 regulerer hvilke opplysninger og dokumenter som skal være tilgjengelige gjennom plattformen:

- a) Stiftelsesdokument
- b) Vedtekter

- c) Signaturbestemmelse
- d) Styre
- e) Daglig leder
- f) Aksjekapital
- g) Årsregnskap
- h) Flytting av selskaper
- i) Oppløsning og sletting av selskaper
- j) Dom som ugyldiggjør selskapet
- k) Informasjon om konkurs

Noen av opplysningene er ikke aktuelle for norske foretak, men opplysningene vil kunne være tilgjengelige om utenlandske foretak.

Det følger av direktivet at foretaksregistrene skal dele informasjon gjennom registersammenkoplingssystemet uten unødig opphold. Direktivet gir også regler om hvilke opplysninger som skal være gratis tilgjengelig og hvordan de forskjellige foretakene skal kunne identifiseres i registersammenkoplingssystemet.

Det er medlemsstatenes ansvar å sikre at sine foretaksregistre kan koples til og fungere sammen med registersammenkoplingssystemet. Det følger av direktivet at e-justice-portalen skal være inngangsporten for å kunne hente ut opplysninger fra registersammenkoplingssystemet. I tillegg til e-justice-portalen kan medlemsstatene opprette valgfrie innganger til registersammenkoplingssystemet. For eksempel kan det være aktuelt med en inngang fra Brønnøysundregistrenes hjemmeside.

Direktivet gir Kommisjonen myndighet til å avgjøre om den skal utvikle og/eller drive plattformen selv eller gjennom en tredjemann. Uavhengig av valgt modell for utvikling og drift, skal Kommisjonen ved hjelp av gjennomføringsrettsakter vedta de tekniske spesifikasjonene for registersammenkoplingssystemet innen 7. juli 2015.

Direktivet legger til grunn at enhver behandling av personopplysninger skal være i samsvar med rettsaktene om personvern.

4.3. Finansiering

Opprettelsen og den fremtidige utviklingen av plattformen og de tilpasninger av portalen som følger av direktivet, skal finansieres over Unionens alminnelige budsjett. Vedlikehold og drift av plattformen skal finansieres over Unionens alminnelige budsjett og kan samfinansieres ved hjelp av gebyrer for tilgang til registersammenkoplingssystemet som innkreves fra den enkelte bruker. Kommisjonen delegeres fullmakt til å vedta bestemmelser om hvorvidt plattformen skal samfinansieres gjennom innkreving av gebyrer fra brukerne, og eventuelt hvilke beløp som skal kreves i gebyr.

Kommisjonens myndighet til å beslutte samfinansiering ved hjelp av gebyrer berører ikke de nasjonale registrenes mulighet til å kreve gebyr.

Hver medlemsstat skal dekke kostnadene for tilpasning av sine nasjonale registre, samt kostnadene for vedlikehold og drift som følger av direktivet.

5. Departementets vurdering

5.1. Departementets vurdering av formålet med direktivet

Etter Nærings- og fiskeridepartementets vurdering er direktivet positivt for næringslivet, myndigheter og andre som har behov for oppdaterte foretaksopplysninger. Direktivet vil gjøre det enklere å utveksle foretaksinformasjon mellom foretaksregistrene i EØS-området og vil således kunne bidra til at næringslivet, kreditorer, forretningsforbindelser, myndigheter og andre kan få raskere og enklere tilgang til oppdaterte opplysninger om hovedforetak og avdelinger i andre land. Opplysninger om grensekryssende fusjoner mellom foretak og flytting av hovedsete vil også bli raskere og enklere tilgjengelig.

Nærings- og fiskeridepartementet viser til at det i dag forekommer at for eksempel avdelinger av utenlandske foretak fortsatt er registrert i Foretaksregisteret, selv om hovedforetaket er slettet. Etter Nærings- og fiskeridepartementets vurdering vil registersammenkoplingssystemet bidra til at oppdaterte opplysninger om foretak deles raskere mellom foretaksregistrene slik at registrene enklere kan oppdateres.

5.2. Departementets vurdering av behovet for lovendringer

Det følger av foretaksregisterloven § 8-1 at ”enhver” har rett til å gjøre seg kjent med opplysninger som er registrert i Foretaksregisteret og få utskrift av dette. Andre lands foretaksregistre har derfor etter gjeldende rett tilgang til opplysningene i Foretaksregisteret. På denne bakgrunn er det ikke nødvendig med lovendring for at Foretaksregisteret skal kunne være en del av registersammenkoplingssystemet. Nærings- og fiskeridepartementet mener imidlertid at det kan være en fordel at foretaksregisterloven endres slik at det er klart at Foretaksregisteret kan delta i informasjonsutveksling med de europeiske foretaksregistrene. Dersom adgangen til å delta i registersammenkoplingssystemet tydeliggjøres i foretaksregisterloven, kan dette bidra til å synliggjøre løsningen og informere næringsdrivende om hvor de kan finne informasjon om utenlandske foretak. Nærings- og fiskeridepartementet foreslår at Foretaksregisterets adgang til å delta i informasjonsutveksling med de europeiske foretaksregistrene reguleres i ny § 8-3.

I forbindelse med registrering av avdeling av utenlandsk foretak i Foretaksregisteret skal det gis en rekke opplysninger om det utenlandske foretaket, jf. foretaksregisterloven § 3-8 første ledd. Det følger av foretaksregisterloven § 3-8 andre ledd at noen av opplysningene som skal registreres om utenlandske foretak i Foretaksregisteret, kan utelates dersom de fremgår av et utenlandsk register som er godkjent av Kongen. Utenlandske foretak som er registrert i Foretaksregisteret har etter gjeldende rett en plikt til å oppdatere de registrerte opplysningene når de endres. Foretaksregisteret har imidlertid erfart at det i praksis sjeldent eller aldri blir sendt inn melding som oppdaterer opplysningene i Foretaksregisteret. Etter Nærings- og fiskeridepartementets vurdering kan en henvisning til direktivet i § 3-8 andre ledd bidra til å synliggjøre kravet om å oppdatere opplysningene om utenlandske foretak. Videre bør det etter Nærings- og fiskeridepartementets vurdering åpnes for at opplysningene som nevnt i § 3-8 andre ledd også kan utelates dersom de aktuelle opplysningene fremgår av et register som omfattes av registersammenkoplingssystemet i henhold til direktivet. Nærings- og fiskeridepartementet foreslår derfor at § 3-8 andre ledd endres slik at det ikke er et krav om at de aktuelle opplysningene må registreres i Foretaksregisteret dersom opplysningene fremgår av et register i henhold til direktivet.

Henvisningen til direktivet i § 3-8 andre ledd kommer i tillegg til gjeldende ordlyd, da Foretaksregisteret også registrerer utenlandske foretak som hører hjemme utenfor EØS-området.

Direktivet åpner for at også land utenfor EØS etter hvert kan knytte seg til registersammenkoplingsystemet. Det er derfor grunn til å tro at det kan bli et økende behov for å godkjenne utenlandske foretaksregistre. Det er Brønnøysundregistrene som har den faglige kompetansen til å vurdere om et utenlandsk register bør godkjennes. På denne bakgrunn mener vi det er effektivitetsfremmende at Kongens kompetanse til å bestemme om opplysningene kan utelates når de er registrert i utenlandsk register delegeres til Brønnøysundregistrene.

Det fremgår av direktivet at Kommisjonens myndighet til å beslutte samfinansiering ved hjelp av gebyrer ikke berører de nasjonale registrenes mulighet til å kreve gebyr. Nærings- og fiskeridepartementet finner derfor ikke grunnlag for å gjøre endringer i gebyrene og i gebyrstrukturen i Brønnøysundregistrene. Etter Nærings- og fiskeridepartementets oppfatning vil det være naturlig at eventuelle endringer i gebyrene som følge av direktivet vurderes i forbindelse med en eventuell gjennomgang av gebyrstrukturen i Brønnøysundregistrene.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser

Etter Nærings- og fiskeridepartementets vurdering har direktiv 2012/17/EU i seg selv ikke økonomiske og administrative konsekvenser. Kommisjonen er imidlertid gitt fullmakt til å gi gjennomføringsrettsakter knyttet til den tekniske utformingen av plattformen innen 7. juli 2015. Gjennomføringsrettsaktene vil ha økonomiske og administrative konsekvenser for Brønnøysundregistrene.

Opprettelsen og den fremtidige utviklingen av plattformen og de tilpasninger i portalen som følger av direktivet, skal finansieres over unionens alminnelige budsjett. Plattformens vedlikehold og funksjon skal også finansieres over unionens alminnelige budsjett, men kan samfinansieres ved hjelp av gebyrer for brukerne for tilgang til registersammenkoplings-systemet. Kommisjonen har fullmakt til å vedta samfinansiering ved bruk av gebyrer.

Hver medlemsstat skal dekke utgiftene til tilpasning av sine nasjonale registre samt vedlikehold og funksjon som følger av direktivet. Gjennomføringsrettsaktene vil således ha økonomiske og administrative konsekvenser for Foretaksregisteret. Som følge av gjennomføringsrettsaktene kan det være behov for å gjøre endringer slik at Foretaksregisteret kan kommunisere med registersammenkoplingsystemet. Da Kommisjonen ikke har gitt gjennomføringsrettsakter ennå, er det på det nåværende tidspunkt ikke mulig å anslå de økonomiske og administrative konsekvensene.

7. Forslag til lovendringer

I lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak (foretaksregisterloven) gjøres følgende endringer:

§ 3-8 (utenlandsk foretak) skal lyde:

For utenlandsk foretak skal registeret inneholde opplysninger om:

1. Foretaksnavn, foretaksform og forretningsadresse for det utenlandske foretak (hovedforetaket)
2. Hovedforetakets innehaver, fullt ansvarlige deltakere eller styre, med angivelse av navn, fødselsdato og bopel og de signaturbestemmelser som gjelder
3. Hovedforetakets aksjekapital dersom foretaket er et aksjeselskap og hvor mye av den som er innbetalt. Er aksjekapitalen ikke fulltegnet, kan bare den tegnede kapital angis som selskapets aksjekapital
4. Hovedforetakets stiftelsesdokumenter og vedtekter
5. Hvilken stats lovgivning hovedforetaket er underlagt. Om hovedforetaket er registrert i et offentlig foretaksregister i sitt hjemland og i tilfelle dette registerets navn og adresse samt hovedforetakets registreringsnummer
6. Foretaksnavn og adresse for eventuelt forretnings- eller driftssted her i landet eller på norsk kontinentalsokkel.
7. Hva slags næringsvirksomhet som skal drives
8. Om foretaket utelukkende driver virksomhet i Norge
9. Styret og daglig leder dersom det er valgt eller ansatt dette særskilt for virksomheten. § 3-7 annet ledd gjelder tilsvarende
10. Om personer som nevnt i nr. 9 har rett til å forplikte hovedforetaket ved signatur eller prokura. § 3-7 tredje ledd gjelder tilsvarende
11. Oppløsning av hovedforetaket og utnevnelse av selskapets avviklingsstyre eller bostyrer og de signaturbestemmelser som gjelder for disse, samt likvidasjonens avslutning
12. Åpning av konkurs, akkord eller tilsvarende prosedyre i hovedforetaket, samt likvidasjonens avslutning

Opplysninger som nevnt i første ledd punktene 2, 3 og 4 kan utelates dersom de fremgår av et utenlandsk register som nevnt i første ledd nr. 5 og som er godkjent av Kongen, eller som omfattes av direktiv 2012/17/EU.

Ny § 8-3 skal lyde:

Foretaksregisteret kan avlevere og hente opplysninger fra andre foretaksregistre i henhold til direktiv 2012/17/EU. Opplysninger om utenlandske foretak er tilgjengelig gjennom den elektroniske tjeneste som er etablert i henhold til direktiv 2012/17/EU.